

2012. a korrupsioonikuritegude kohtustatistika

Mari-Liis Sööt

Sisukord

1. Esimene peatükk
2. Teine peatükk
3. Kolmas peatükk
4. Ja nii edasi

2012. aastal tehti korrupsiooniasjades (KarS § 289-300²) 57 jõustunud kohtuotsust¹, neist 11 õigeks- ning 46 süüdimõistvat. Kuna aegajalt tehakse ühe isiku suhtes mitu otsust, seda juhul, kui sama isikut süüdistatakse mitmes kuriteos (näiteks altkäemaksu andmises ja vahendamises), siis isikute arv erineb kohtuotsuste arvust. Selliseid korduvaid isikuid oli 2012. aastal 5, neist kahe puhul oli üks otsus õigeks- ja teine otsus süüdimõistev. Kokku oli korrupsioonikuritegudes kohtu all 49 isikut, neist 5 juriidilist isikut, süüdi mõisteti 4 juriidilist isikut. Järgnev statistika põhineb otsustel (statistika on esitatud paragrahvide, mitte isikute järgi) ning vaatluse all on lähemalt 39 süüdimõistvat otsust – ülejäänud 7 otsusele puudus juurdepääs avalikus kohtulahendite registris (statistika põhineb [kohtulahendite registril](#)).

Kriminaalpoliitika analüüs

2014

www.korrupsioon.ee

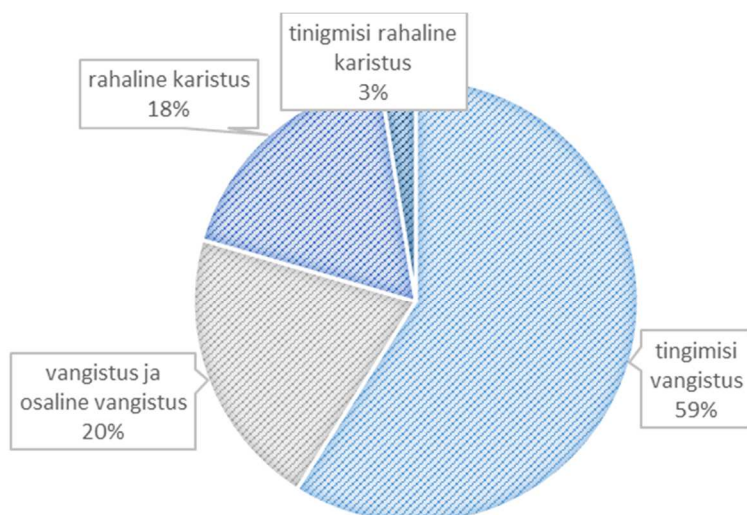
www.kriminaalpoliitika.ee

www.just.ee



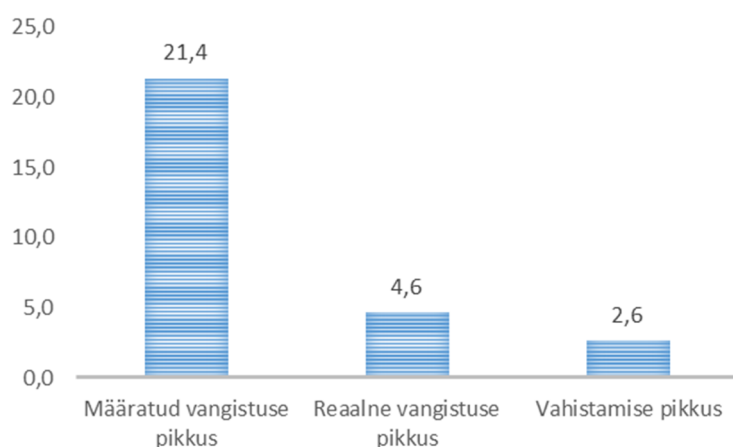
JUSTIITSMINISTEERIUM

Nii-öelda **tüüpiline karistus korruptsioonikuriteo eest on tingimisi vangistus (59%)**, mille hulgas on ka märkimisväärne hulk selliseid, kelle vangistus loeti osaliselt kantuks vahistamisega ja eelvangistusega (50%). Kokku oli vahistamisi ja eelvangistust kõikidest otsustest 64%. Reaalse vangistuse ja osalise vangistuse¹ sai 20,5% süüdimõistetutest.



Joonis 1. Korruptsioonikuritegude eest mõistetava karistuse liik

Keskmine määratud vangistuse pikkus oli 21,4 kuud (mediaan 24), samas kui reaalne vangistuse pikkus erines sellest üle 4 korra. **Reaalselt „istuti kinni“ keskmiselt 4,6 kuud (mediaan 3)** ning kui kõrvale jätta need, kes said liitkaristuse, oli keskmiseks „istumise“ ajaks 4,3 kuud. Vahi all viibiti keskmiselt 79 päeva (mediaan 64).

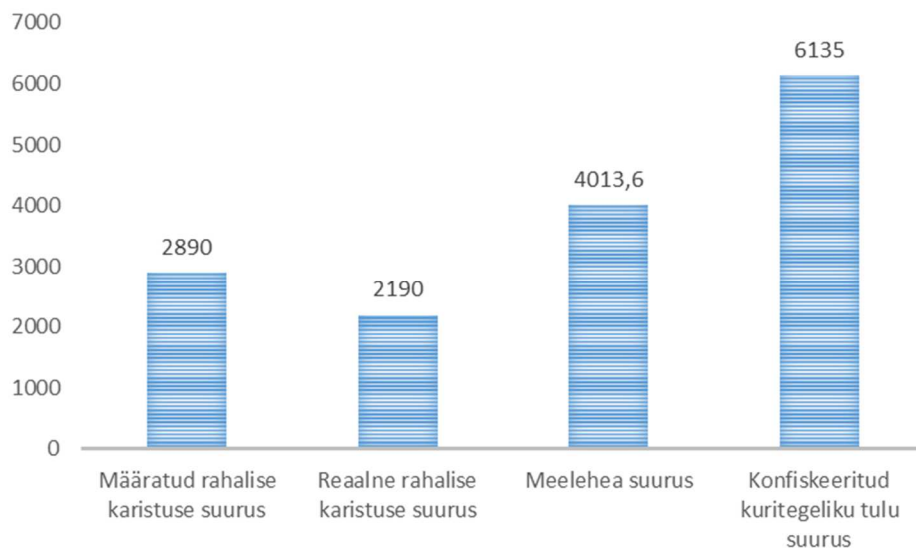


¹ Osaliseks vangistuseks loeti sellised juhtumid, kus isikule määrati peale kohtuotsuse tegemist reaalne vangistus, samas kui tingimisi vangistuse puhul loeti vangistuse hulka eelvangistuses ja vahi all oldud aeg (nö tagasiulatuvalt).

Joonis 2. Vangistuse pikkus kuudes, aritmeetiline keskmine

Määratud rahalise karistuse suurus oli keskmiselt 3827,7 € (mediaan 2890 €), samas kui **reaalne rahaline karistus oli 2906,2€ (mediaan 2190€)**. Juriidiliste isikute rahaline karistus oli keskmisest kõrgem – 5466,7€ (mediaan 2890 €). Kõige kõrgem juriidilise isiku rahalise karistuse suurus oli 10 000€ ja kõige madalam 3200€.

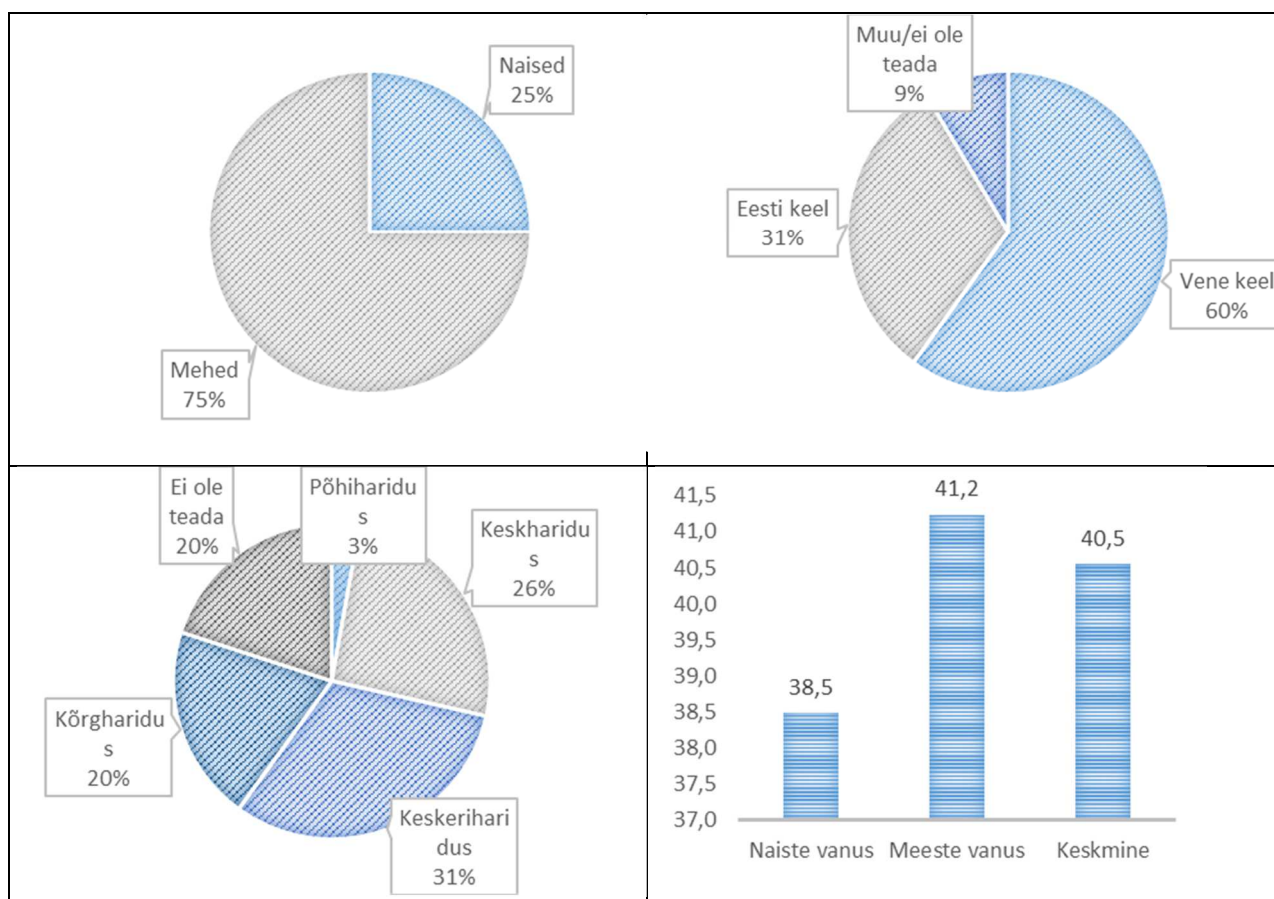
Samas, kõrvutades neid summasid tüüpiliste altkäemaksu/pistise summadega, oli keskmine vaid mõnevõrra suurem. Kuna **meelehea suurus** on äärmustesse kalduv ning piisab ühest kuriteost, kus meelehead makstakse palju, et mõjutada aritmeetilist keskmist, siis tasub antud juhul vaadata vaid mediaani, mis oli **4013,6€**. **Konfiskeeriti kuritegelikku tulu keskmiselt 6135€ eest** (vaadati vaid mediaani juba toodud põhjustel), kusjuures konfiskeerimist kohaldati 41% juhtudest². Konfiskeeriti kokku 301 787 € eest. Juriidilistelt isikutelt konfiskeerimist ei kohaldata.



Joonis 3. Rahalise karistuse, meelehea ja konfiskeeritud kuritegeliku tulu väärtus, €, mediaan

Vaadates füüsilisest isikust korrupsioonikurjategijate sotsiaaldemograafilisi näitajaid (keel, sugu, vanus), siis meeste osakaal süüdimõistetutest oli 75%, mis vastab nõ tüüpilisele valgekrae kuriteole – nn tavaliste kuritegude puhul on jagunemine pigem 90% mehi-10% naisi – seega on korrupsioonikurjategijate hulgas keskmiselt rohkem naisi. Kurjategijate keskmine vanus kuriteo toimepanemise ajal oli 40,5. Üle pooltel juhtudel (60%) kõneles kurjategija vene keelt, 31%-l juhtudel eesti keelt. Kurjategija oli valdavalt kesk- või keskeriharidusega (57%), kõrgharidusega isikuid oli nende hulgas 20%.

² Meelehea suuruse puhul lähtuti põhimõttest, et sama summat korduvalt ei arvestata – näiteks kui altkäemaksuks pakuti, vahendati ja võeti vastu sama summa, kajastus see arvutustes vaid ühekordselt.



Joonis 4. Korruptsioonikurjategijate sotsiaaldemograafilised näitajad

55%-l juhtudest oli kurjategija varem kriminaalkorras karistamata, 11% kohta andmed puudusid ning ülejäänud 33% olid varasema karistusega. Kurjategija positsiooni mõttes selget mustrit välja ei koorunud – kurjategijate hulgas oli nii juhte, direktoreid, inspektoreid, menetlejaid kui muid. Erasektori puhul oli sageli tegevusalaks juhatuse liige (32% kõikidest juhtumitest). Ka valdkonna mõttes oli pilt kirju, sisaldades nii autokooli ja sõidukieksamit, omavalitsusi, õiguskaitset (politsei, toll, maksud), notarit, riiklikku järelevalvet, ehitust ja palju muud.